

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת ואתחנן תש"פ * 499

נועם הנשמות
פרקי ערגה לשבת קודש

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

מדוע נשל החינוך בצ'ילה?

מחשבות ערב ימי 'בין הזמנים' - ובנלל

אורח: דפאל דהוק

ושננתם לבנך ודברת בם, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך" ..
(ל, ג)

'דוגמא אישית' - המושג והחינוך. דומה, שעל המושג הזה - אבן-היסוד בעולם החינוך - כבר הכבירו במילים. נהרות של דיו נשפכו עליו.

שר ההגות, רבי יעקב-יחיאל ויינברג זצ"ל השתית את היסוד הזה על פרשתנו:

"ושננתם לבניך, ודיברת בם", כותבת התורה. ללמדך: האיך תקיים "ושננתם לבניך?" על ידי ש"ודברת בם!" אם תהווה בעצמך דוגמא אישית למסרים הגבוהים שרציית להטמיע בילדיך, הרי שכך הוא החינוך המאלף ביותר!

אבל חושבנו, שבין מילות התורה שזור כאן מסר קריטי במושג-המושגים של עולם החינוך:

מלהיב הלבבות הרב פינקוס זצ"ל היה פעם בצ'ילה.

הוא מספר שהוא פגש דור צעיר מנוכר בעליל למסורת ישראל ובעוד האבות היו ברובם שלהבת אש-קודש לבורא ברוך-הוא, הילדים - כמה צובט - בל תכירם. תרבות השעה והמקום השתלטה עליהם כמעט לבלתי השאיר בהם שריד.

הרב פינקוס מבקש לעמוד על פתרון החידה של כשל החינוך במדינת צ'ילה, ובין בתרי דבריו הוא מעלה את התובנה הפשוטה: חוסר אמון. החינוך שם היה יותר מסרים ופחות 'דוגמא אישית'. כאשר הילדים - עם חד-קליטה - לא מחונכים על ברכי התוכן הפנימי הם חשים 'רובוט' פעיל ומסרבים לשתף פעולה. מובן.

מי לא מכיר את המושג הכי-מדובר בעולם החינוך - 'דוגמא אישית'. אבל משום-מה, לעיתים זה נראה שהוא נחל מפלה צורבת. אנחנו יכולים לפגוש, לצערנו, בבתים טובים שהילדים רחוקים מזר ממערב מעולמו העשיר של האבא. יש שם 'דוגמא אישית' בשפע רב, אבל משום-מה אין לה כל אפקט.

למה?

פשוט מאוד: כי צריך שלבן תהיה איזו כימייה ל'דוגמא אישית' הנעלית של האב המתמיד. אם האב טובל במעיין התורה בלי להוציא שיערה אחת - והבן לא רואה ומרגיש וטועם מכל השפע הרוחני הזה של האב - מה ייתן ומה יוסיף לו ה'דוגמא אישית'. הרי האבא נמצא אי-שם "בשמיים ממצעל" והבן בכלל "בארץ מתחת". אין סינכרון.

'דוגמא אישית' - מלמדת התורה כאן - מחייבת "בשכבך ובקומך ובלכתך בדרך". שהבן יראה את האבא בכל תהלוכותיו, יהיה חלק מהתמונה הנהדרת הזו.

המבחן האמיתי של ה'דוגמא האישית' דורש כימייה. שיתוף. שהבן יראה את האבא שוקע בגמרא, ולא רק שיידע שהוא אי-שם, ליד הסטנדר.

שהאב גם יספר לילד על הרגשות שלו, על האושר שלו מהגמרא. על הכמיהה שלו לראות כבר פני שבת מלכתא, יומא דנשמתא. שאת הרגשות שלו - לא ישאיר נעולים אצלו בכספת.

אם הכל יישאר אצל האב בפנים - הבן יישאר בחוץ.

ואין - יקירי - זמן של "ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך" כימי 'בין הזמנים'!

"... חז"ל הקדושים

אמרו שבשבת-קודש הוא מצב של 'על ראש שמחתי', שלא כימות החול שאז יש עבודת האבילות.

"האופן לערוך את השבתות הוא ע"י ימות המשיח, ושכאומרים מזמורים אלו שסידר דוד המלך- 'לכו נרננה' היינו: צאו מהגלות והיכנסו למצב של 'נרננה'. וביותר יש את אור 'ימות המשיח' בעת אמירת 'לכה דודי' ואיתא מצדיקים זי"ע שבזה שמחים כבר עכשיו עם משיח, רוקדים עם משיח, יוצאים מכל הבחינות של בין המיצרים וזהו 'רב לך שבת בעמק הבכא', ועתה מאיר אורו של משיח"

(הגה"צ רבי צבי-מאיר זילברברג שליט"א - 'שיחות התחזקות' בין המוצרים - ירושלים תשע"א)

לתשומת ליבכם!

מהדורת הדפוס
מצומצמת.

לקבלת הגיליון במייל,

שלחו בקשה ל:

abyisrael@gmail.com

הפתק באוטובוס

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

המנהג הקבוע שלי הוא שכאשר אני יוצא למקום כלשהו, אני מחזיק ב'כיס' סיפורים יפים עם מסרים-של-חיזוק, שאם וכאשר אפגוש יהודי כלשהו יהא באפשרותי לספר לו את הדברים ולחזק אותו ביראת שמים ובקיום המצוות.

כשהספידו את מהר"ם מיניץ, גדול המורים בעם ישראל, אמרו עליו גדולי הדור: "ולא דיבר אדם מעולם עימו, אשר הלך מלפניו ריקם מאיזה לימוד או חידוש או צחות לפי הבנת המקבל". כלומר, מעולם לא קרה שהמהר"ם מיניץ ישוחח עם אדם מסוים והאדם ההוא ייצא ריקם ממנו, אלא כל אחד היה יוצא מלפניו עם לימוד מסוים מהתורה, או חידוש או דבר-צחות, הכל לפי הבנת המקבל. ואם כך היה ההספד על אדם גדול כזה, משמע דמעלה עצומה היא לאדם שבכל שיחה עם חבר לא יילך מלפניו ברשיחו מבלי להשמיע לפניו איזה לימוד או חידוש או צחות, כי בזה הופך המספר להיות עובד ה' תמידי, בבחינת 'הודו לה' קראו בשמו, הודיעו בעמים עלילותיו... שיחו בכל נפלאותיו'.

לכן צריך כל אדם לדאוג שיהיו באמתחתו דברים קלים להשמיעם לכל אדם שיפגוש בו.

נסעתי פעם באוטובוס, והנה מתיישב לצדי אדם שלא היה נראה שהוא שומר מצוות, והחלטתי לספר לו דבר נאה ששמעתי ממרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל. האיש הקשיב בשתי אוזניו, תוך שאני מתאר בפניו בצבעים חיים את הדברים, וציינתי בפניו שהסיפור הנחמד הושמע על ידי רבי מיכל-יהודה, ראש ישיבת פוניבז' לצעירים. רק שמע האיש את שמו של מרן זצ"ל, וניכר היה עליו שהוא מתרגש עד מאוד. 'אני למדתי אצלו בישיבת פוניבז', עד שקרה מה שקרה וירדתי מן הדרך, וכשהחילו לספר לי את הסיפור ההוא, נזכרתי ששמעתי גם אני את הדברים יוצאים מפיו בעת השיעור', אמר האיש, שהיה נסער מאוד.

"... אני זוכר שאלה ששאלת בשיעור, הפתיע אותו רבי מיכל-יהודה, וחזר בפניו על השאלה מילה במילה... האיש פרץ בבכי נסער.

מאחר שראיתי שיש כאן הזדמנות טובה להחזירו למוטב, הצעתי לו אולי ייגש לביתו של מרן הגרמ"י וישוחח איתו. 'אם אתה אומר שלמדתי אצלו, אני סבור שטוב יהיה אם תיפגש ותדבר איתו', אמרתי, ולשמחתי האיש הסכים. הוא סר לביתו של מרן ראש הישיבה, במעלה רחוב ווילקומירר, ומיד כשהגרמ"י ראהו, נזכר בו והכירו, וקיבלו בחביבות יתירה. 'אני זוכר שאלה ששאלת בשיעור, הפתיע אותו רבי מיכל-יהודה, וחזר בפניו על השאלה מילה במילה... האיש פרץ בבכי נסער, והסוף היה שהוא חזר בתשובה שלימה וקיבל על עצמו לשוב לאהלה של תורה, והיום הוא נמנה על... מרביצי התורה המפורסמים!

ללמדנו כמה חשוב לטפח מלים-של-נוחם ורוגע על אחינו בני ישראל שלא זכו להימנות על יושבי בתי המדרשות. הציבור המצוי מחוץ לחממת התורה, מרגיש היטב בריקנותו ומחפש שימלאו אותו בתוכן ובדברים שיש בהם ממש. ולפעמים אפשר לשנות בן-אדם מן הקצה עד הקצה, כמו במקרה הנ"ל.

"נותב שתי אותיות" - לגדרו

מה קורה כאשר ילד רוצה לחבר שתי חלקי פאזל של אותיות זה לזה - האם יעבור משום "נותב" בשבת? ללא ספק שאלה מעניינת.

הבה ונתבונן בגמרא: הגמרא אומרת (שבת קד, ב) כי הגיה אות אחת חייב. והסביר רב ששת שנטלו לגגות של ח' והפכה לאות זו לשני אותיות ז', ולכן חייב כמו שכתב שתי אותיות אלו, למרות שרק הגיה האות.

לכאורה האיש לא "כתב" את שתי האותיות; הוא סך-הכל גרם לכתב הקיים כבר, להפוך לשתי אותיות. ורואים אנו מכאן שגם "יצירת אותיות קיימות" - הן בכלל מלאכת כותב.

ברם, מצאתי בספר 'ארחות שבת' שהביא בשם האגרות משה בתשובה (חלק א' סימן קל"ה) שמחבר שתי דפי-אותיות עובר משום כותב, ומבסס דבריו על דברי המגן אברהם, ראה שם. אולם מרן הגרש"ז אויערבאך חולק עליו ולדידו אין חייב משום כותב אלא כותב בפועל ולא רק יוצר חיבור של כתב. אלא שלאחר שעיינתי בפנים עולה, כי גם אליבא דהאגרות משה - כל זה רק כאשר חיבר בין שתי האותיות ולא רק כאשר הניחם זה לצד זה.

ברם, בעצם העניין צריך ביאור, דהא בפועל לא כתב מידי ובפשטות מלאכות שבת מחייבת על פעולה ולא על יצירה עקיפה שכזו. ויש לעיין.

ואגב, כיוון שעסקנו בסוגיית מלאכת כותב אעירה דבר-מה: ידועה דעת הרמב"ם שהכותב ב' אותיות שאינן זהות - חייב, אולם אם כתב ב' אותיות זהות, אם אין להן משמעות של מילה, פטור. ויש להבין. (ובמשנה עצמה, קב, א כמדומנו כבר שמענו שנחלקו בעניין זה של ב' אותיות אם בעיני משמעות או לא).

ויש לבאר זאת בפשטות כך: לעולם סובר הרמב"ם שהמחייב בכותב הוא לא המשמעות ("מילה" - ראה ה שהרחיב בזה בספר 'מנחת אשר' למסכת שבת), אולם כאשר כן כתב שתי אותיות זהות, הרי שכאן גרע הוא בכתיבה שלו, והרי-זה נראה כאילו בטעות כפל את האות והרי-זה ככותב אות פעמיים ולא ככותב שתי אותיות, ולכן בעיני משמעות בכך כדי להוציא מהנחה זו. והבן.

הרבי שניבס גרביים..

הגאון רבי אברהם גיחובסקי זצ"ל

כל גדולי עולם, צדיקים וקדושים - לא משנה מאיזה חוג ומאיזה עדה, היו דוגמא נפלאה איך צריך להיראות הבית - הבית שלהם היה בית של גן-עדן מלא עדינות ונעימות שלא מעלמא דיין. כך היה אצל כולם בלי יוצא מן הכלל.

"מי שמתנהג בבית בגסות, בלי עדינות, גם הסברות שלו בסוגיא יהיו גסות, לא עדינות... וזה שמעדן את עצמו ומתנהג בשפלות ובעדינות לבני ביתו, גם הסברות שלו יהיו עדינות ומלאות טעם..." כך היה הרב זצ"ל רגיל לשנן.

נציין כאן כמה סיפורים קטנים ועובדות מיוחדות ממה ששילב הרב זצ"ל בשיחותיו, שהם באים ללמדנו: אין דרך אחרת אלטרנטיבית לגדול ולצמוח מבלי שהאדם ישלים את עצמו ויעדן את הנהגתו בבית כראוי.

***

סיפר לי ידיד שהוא היה אצל אחד מגדולי האדמורי"ם זצ"ל, הוא היה ידוע בכל העולם ואלפים אלפים שיחרו אל פתחו. היהודי היה שם בן בית ונכנס רבות בקודש פנימה. אירע פעם שהוא נכנס לבית הרבי ורואה מה הרבי עושה, מכבס גרביים! כמו שמכבסים גרביים - לוקחים את הגרביים שמים אותם במים, במים שמים סבון וחומרים וכו' לא פחות ולא יותר. הוא שואל את הרבי על מעשיו, והרבי משיב לו בפשטות, מה אני צריך שהרבנית תעשה זאת, זה קשה לה, אני עושה זאת במקומה...

כלום חסרים היו לו משמשים ומשרתים שיכלו לעשות זאת עבור הרבי? אבל האו בחר להתנהג כך בפשטות.

מה שהרבי חשב בשעת מעשה, את זה לא ראו עליו, אפשר לחשוב מחשבות הכי גבוהות בעולם כשמכבסים גרביים... על-כל-פנים זה מה שסיפר לי סיפור אמיתי.

***

מוספר על גאון העולם אשר הוא כבר בעלמא דקשוט רבי משה פיינשטיין בעל האגרות משה זצ"ל, שהנהגות שלו בבית היו באופן נפלא, לא יאומן כי יסופר.

אחד מהנהגותיו היה, כשהיא התחילה לדבר איתו, הוא סגר את הגמרא... דהיינו, משום כבודה הוא לא דיבר איתה תוך כדי שהגמ' פתוחה לפניו.

מובן איפוא איך הוא הגיע לכאלו מדרגות גדולות שהוא הגיע, בלי שותפות של הצד השני הוא לא היה יכול להגיע לזה.

(מקור: ספר 'עמודיה שבעה' - משנת הבית היהודי מפי הגאון הגדול רבי אברהם גיחובסקי זצ"ל. מערכת שמע לזכור הרבי: קו עמודי הבית - 0747962916)

בעזרת השם בשבועות הקרובים נביא עוד מגוון עובדות מרתקות בסגנון ייחודי זה מאוצרות הספר. מזומנים לעקוב ולהתענג.

כך נולד ספר על המקומות הקדושים

משה רבינו כמה להיכנס לארץ הקודש, אפילו לביקור קל. הגמרא מלמדת אותנו שהוא מבקש לקיים מצוותיה של הארץ. בשביל זה הוא נושא לא - פחות מתקט"ו תפילות.

חז"ל לימדו אותנו שכל מי שלא הזכיר "ברית ותורה" בברכת הארץ - לא יצא ידי חובתו. ההסבר לדבר הנו, שלמעשה המניע הרוחני הוא השרש לגשמיות. והארץ אפוא אינה אלא אמצעי לקיום התורה.

חז"ל לימדונו זאת בדבריהם: "הרוצה ציצית - יהיה לו טלית". כלומר, הבגד אינו אלא אמצעי למי מוש האפקט הרוחני שלו.

הנקודה הזו נוגעת לבית היהודי: כאשר נחפוז לבנות בית ונראה את הפן הרוחני שבדבר - הרי שבאמת נזכה להקימו. בבניית בית יש כל-כך הרבה נקודות רוחניות שצריך לגלותן.

אנחנו נמצאים כיום בימי פגרת 'בין הזמנים'. פגשתי לא מכבר תלמיד חכם תושב שכונת גבעת שאול בירושלים שהביא לפניי ספר שכתב על המקומות הקדושים בארץ ישראל. תהיתי באוזניו: מה לך, יהודי יושב-אוהל, עם המקומות הקדושים?

הוא השיב: בימי בין הזמנים, כמו רבים מבני עם ישראל, ארזתי את חפציי ויצאתי למקומות הקדושים כדי להעביר בתפילה. ראיתי בכך הזדמנות לחזק את הזיקה העמוקה שלהם עם הקדושים הטמונים בהם, וגם עם ארץ ישראל - ארץ הקודש המובטחת.

אז בימי בין הזמנים, כאשר אנחנו נעים ונדים בארץ, זו ההזדמנות המצוינת לחדד בקרבנו את קדושת הארץ ואת הייחודיות שלה. מרוב שאולי הורגלנו בה שכחנו לעמוד על מהותה.

בימים אלו נוכל לסור למושבים, למשל, ולפגוש בהם את כלי החרישה עליהם אנו לומדים במלאכות שבת.

יהודי תורני יודע שאין גשם בלי רוח וכי הרוח היא המניעה את הגשם.

יהי רצון שנלך בדרכו של משה רבינו.

מרכז מת"ח

המרכז לתיירות חרדית, צפת

צפת, פרנאוס הדע

אין זה סוד כי למטיילים החרדים בצפת חסרה אינפורמציה על עיר הקודש הגלילית: בין היתר על מיקומים של אטרקציות מגוונות בצפת והאזור, לצד מקומות בעלי עבר רוחני עשיר.

המרכז לתיירות חרדית - צפת, מציע לכם - המטיילים החרדים ערב 'בין הזמנים' בדיוק את מה שאתם צריכים:

מידע חינוכי על אטרקציות מגוונות בעיר ובסביבתה, כמו גם על מסעדות בכשרות מהודרת וצימרים בבעלות חרדית
** הדרכת קבוצות מטיילים בין סמטאות העיר העתיקה, מלווים בחומר היסטורי מרתק, עשיר ומלא השראה, לצד הצגת צפת העכשווית** תיאום פתיחת בתי-הכנסת העתיקים

לפניות, דוא"ל: abyisrael@gmail.com

א.י.פ.

הסנדלר שהולך יחף..

מחשבות על הקורונה ועל דת ומדינה

לא מזמן היה אחד מראשי-הערים, כזה שאינו שומר מצוות, שהותיר הודעה לתושבים החרדים של אותה העיר: מבקש מכם, לשמור על הנחיות הבריאות. מבקש בכל לשון: לא להתפלל במניין. מי שמאוד רוצה - אפשר להמשיך עם זה גם אחרי הקורונה...".

זוהי ללא-ספק תמונת-מצב עגומה: אנשים שלא יודעים אם 'אדון עולם' זה שם של משורר או שם של רחוב בהרצליה - מכתיבים לנו כמה בדיוק יתפללו במניין מחר - 13 או 17. הלא מבחינת סולם-הערכים שלהם, אפשר גם אחרי הקורונה לא להתפלל במניין.. מוזר שאנחנו מפקידים ערכים כה חשובים בידי אנשים שהערכים שלהם מעוותים כליל. בידי אנשים שאני לא הייתי מפקיד אצלם את האחריות לחינוכו של ילדי.

הרי גם כאשר הם קבעו - משום-מה שרק עשרה בדיוק זכאים להתפלל במניין. כמובן תחת האיצטלה של "שמירת הבריאות", רבים מהציבור מצפצפים על הנחייה הזו. מובן גם למה. אין בה שום היגיון. זה כבר לא סיפור של בריאות; זה סיפור של אידישקייט. אנשים שלא ביקרו בבית-הכנסת בשנתיים האחרונות ולא יודעים מה זה "מניין", לא עשויים להכתיב לי כמה הוא יכול. פשוט.

גם מי שכעת נשאר בתוך ה"קבינט" של הקורונה, עדיף שיישאר בחוץ. כדי שלא יהיה הצלופן ה"חרדי" שיכשיר את השרצים. הוא בגדר כבשה בין שבעים זאבים.

יעקב רימון

שַׁבַּת יְרוּשָׁלַיִם

אור יְקָרוֹת עַל שַׁבַּת יְרוּשָׁלַיִם
מַלְכוּת פֶּל הַעוֹלָמוֹת הַכְּתִירָךְ א-ל
חַיִּיתִי קִדְשֵׁךְ בְּחַל שַׁבַּתְךָ שְׁבַעֲתִים
כְּנִגְוֹהוֹת הָעֵדֶן יוֹם מְנוּחַתְךָ יְהִל...
מֵה שַׁבַּתְךָ מִשַׁבַּת הָאֵם יְרוּשָׁלַיִם
כִּיִּם עַל גְּלוֹי אֵין סֶפֶד הַדְרִיָּה
שִׁפְרִיר חֲבִיּוֹנִיָּה אֶרָא שְׁבַעֲתִים
לִי תִפְתְּרִי כֹל חֵידַת רְזִיָּה

גְּרוֹת הַשַּׁבַּת כְּנֶצַח כְּתִלְךָ יְרוּשָׁלַיִם
תִּקְוֶץ אַחֲרִית בְּשִׁלְהֶבֶת קְדוּמִים
בְּעֹלוֹת זְהָרִם אֶאֱמִינָה שְׁבַעֲתִים
עַל כֹּל אֲשֶׁר בָּא עוֹד יְבוֹאוּ שְׁלוּמִים

(מתוך: ביטאון 'נרות שבת' תש"ד. התודות לאיש הדקדוק הרב א. לויין - בירייה, על הניקוד וההגהה)

נוער מתמודד. דילמת 'יום ראשון'. מי אני? איך מרגישים את השני?

כשאתם עומדים בפרשת דרכים...

ניתן להשיג את
הספר 'פרשת
דרכים' - 400
עמודים גדושים
ברעיונות מקוריים
על הפרשיות
מהגיליון, בליווי
איורים מושכי-עין.

מחיר סמלי לזיכוי הרבים: 10 ₪. לא ניתן להשיג במייל.

לפרטים,

מייל

המערכת:

abyisrael@gmail.com